

Verslag van hoorzitting

Kenmerk ACM/UIT/560775

Zaaknummer ACM/21/052341

Datum : 5 augustus 2021

Tijdstip : 10:00 -11:30 uur

Inzake : Bezwaar OvRAN tegen afwijzing handhavingsverzoek

Aanwezig namens ACM:

De heer T. Heideman Directie Juridische Zaken, voorzitter hoorcommissie

Mevrouw L. van Vliet Directie Juridische Zaken, lid hoorcommissie

Aanwezig namens partijen:

De heer C. Spil Namens de Orde van Register Adviseurs (hierna: OvRAN)

Verslag:

Mevrouw E. Bakker i.o.v. Verslagdienst ACM

De voorzitter opent de hoorzitting en heet de aanwezigen welkom.

Vanwege de coronamaatregelen nemen de aanwezigen vanuit huis aan de hoorzitting deel.

Hij stelt de leden van de hoorcommissie voor. Hij introduceert tevens mevrouw Damrie en mevrouw Bakker, die namens de verslagdienst van de ACM de hoorzitting bijwonen.

Deze hoorzitting vindt plaats naar aanleiding van het bezwaarschrift dat de Orde van Register Adviseurs Nederland – de OvRAN – op 6 juni 2021 heeft ingediend tegen het besluit van de ACM gedateerd 26 mei 2021. In het besluit heeft de ACM het handhavingsverzoek van de OvRAN afgewezen. Dit verzoek ging over de regels van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) en de rol van de vier grootste accountantskantoren in de NBA, de Big Four. Op 15 juli jl. heeft de ACM het digitale dossier van de behandeling van dit handhavingsverzoek verzonden naar de OvRAN.

De heer Spil complimenteert de ACM met dit dossier, dat de OvRAN inderdaad in goede orde heeft ontvangen. Hij geeft aan dat het dossier zeer duidelijk was.

De voorzitter licht de gang van zaken ter hoorzitting toe. De verslagdienst van de ACM maakt een geluidsopname van deze hoorzitting, daarom is het niet nodig dat de heer Spil zelf een opname maakt. Hij verzoekt de heer Spil dit niet te doen.

De ACM zal de geluidsopname gebruiken om een verslag van de hoorzitting te maken, dat de OvRAN zo spoedig mogelijk zal ontvangen. Het duurt meestal enkele weken voordat dit verslag gereed is. Het betreft een zakelijke maar volledige weergave van hetgeen ter hoorzitting wordt gesteld. Aanvullingen en opmerkingen naar aanleiding van het verslag leiden niet tot wijziging hiervan, tenzij iets evident fout is, maar worden toegevoegd aan het dossier.

Hij informeert of de OvRAN vragen heeft naar aanleiding van het bovenstaande.

De heer Spil antwoordt dat hij uit de toelichting op de procedure heeft begrepen dat hem dertig minuten worden geboden om de klachten van de OvRAN uiteen te zetten. Hij verwacht echter dat hij minder tijd nodig zal hebben. In het bezwaarschrift zijn de klachten van de OvRAN immers duidelijk weergegeven. De OvRAN wil echter een toelichting geven op een tweetal punten, die haar verbazing over het optreden van de ACM duidelijk maken.

Ten eerste wijst de OvRAN op het volgende. De ACM wordt geacht elke vorm van concurrentievervalsing te bestrijden, om hierdoor markten beter te laten functioneren. Dit zijn de – overigens goede – slagwoorden van de ACM. De OvRAN is van mening dat er in casu overduidelijk sprake is van concurrentievervalsing. De onderzoeker van de ACM deelde echter mede, zowel mondeling als schriftelijk: ‘Wij proberen wel concurrentievervalsing te bestrijden, maar als de overheid dit wenst, dan is het eigenlijk geen taak van de ACM om dit op te pakken.’ Hij geeft aan dat op dat moment bij hem ‘even het licht uitging’. Dit zou niet mogelijk moeten zijn. Overheid of geen overheid, concurrentievervalsing valt onder de taken van de ACM. Indien de ACM wenst dat markten goed functioneren, dan moet zij af en toe durven opstaan tegen de overheid.

De heer Spil stelt dat de overheid bijna één op één is verbonden met de NBA en de Big Four. Het zal de ACM niet zijn ontgaan dat ministers die op dit terrein belangrijke politieke besluiten hebben genomen, na hun aftreden onmiddellijk werden aangesteld als firmanten bij de Big Four. Dat is niet helemaal toevallig.

Een volgend punt waarover de OvRAN zich hogelijk heeft verbaasd betreft de regelgeving voor ondernemersverenigingen. Die regelgeving is vrij duidelijk. De onderzoeker van de ACM presteerde het echter om te verklaren dat de NBA mogelijk geen ondernemersvereniging is, waardoor hij deze hele zaak ‘op zijn kop zette’.

De heer Spil stelt dat je in geval van een ondernemersvereniging immers begint met de vraag: ‘Wat is de rechtvaardiging voor uw gedrag?’ Dit heeft de onderzoeker echter niet gedaan. Hij vroeg helemaal niet om een rechtvaardiging. De onderzoeker ging zelfs voorbij aan een opmerking in het verslag van een overleg met de NBA. Hierin gaf de NBA aan: ‘Sorry, maar wij gaan geen afzonderlijke ledengroepen oprichten voor kleine kantoren et cetera, want dat zou in strijd zijn met de uniformiteit.’ Maar dit is juist het kernprobleem. De OvRAN heeft altijd gepleit voor het omvormen van de NBA tot een pluriforme ledenorganisatie, met verschillende ledenonderdelen – wat de overheid ook eigenlijk ergens wel wil, want die voelt wel aan dat ze in een spagaat zitten waar ze uit moeten zien te komen. Je kunt het Kamers noemen. Tegenwoordig worden het Communities genoemd. De naamgeving is echter niet zo belangrijk. Er zijn veel verschillende soorten accountants, die allemaal hun eigen ‘sub clubje’ kunnen oprichten, die hun eigen regelgeving bepalen. Zolang dit niet gebeurt, zullen de Big Four ‘de zaak in de klauwen houden’. Zij sturen het in feite links of rechts aan. De Big Four hebben altijd de macht en het geld om voldoende medewerkers naar een ledenvergadering te kunnen sturen. Als gevolg daarvan menen de twintigduizend andere leden: ‘Het heeft geen zin om naar een ledenvergadering te gaan, want dit winnen we nooit.’ De heer Spil geeft aan dat de OvRAN het vier of vijf keer serieus heeft geprobeerd, maar elke keer was het resultaat hetzelfde. De Big Four stuurde al haar medewerkers naar de ledenvergaderingen. De aanhang van de OvRAN is het wel met haar eens, maar zij kunnen het niet opbrengen om voor dit doel ergens een hele dag te vergaderen. De Big Four houden daarom altijd alle macht in handen. In feite representeren maar een paar honderd NBA-leden de Big Four – wellicht zijn het er vijfhonderd. Hij stelt dat die vijfhonderd leden maar één ding willen, namelijk hun huidige positie handhaven, om zo hun salarisniveau van een half miljoen euro per jaar te kunnen behouden. Zij hebben geregeld dat elke nieuwe accountant in opleiding naar een NBA-kantoor dient te gaan, waardoor zij vijf, zes of acht jaar lang voor bijna niets moeten werken. De regelgeving laat niet toe dat zij bij andere soorten accountants terechtkomen.

Hoewel hier jarenlang over is gesproken, is er nog niets veranderd. Dit ondanks beloftes die zijn gedaan. De heer Spil herhaalt dat die vijfhonderd representanten van de Big Four maar één ding wensen, namelijk hun huidige positie handhaven. Daarvoor gaan zij op allerlei manieren 'door het stof'. De OvRAN vindt echter dat dit een probleem is dat opgelost dient te worden. Dit is de kern van het betoog van de OvRAN. Het beroepschrift bevat daarnaast vele details, die ter hoorzitting niet herhaald hoeven te worden. Het beroepschrift van de OvRAN is immers bekend bij de ACM. Het verbaast de OvRAN dat dit kernprobleem, ondanks de vele woorden die eraan zijn gewijd, blijkbaar niet is doorgedrongen tot de onderzoeker van de ACM. De OvRAN hoopt dat dit bij de hoorcommissie *wel* doordringt.

De voorzitter dankt de OvRAN voor haar toelichting.
Hij kondigt een reeks vragen van de hoorcommissie aan.

Mevrouw Van Vliet wijst erop dat de OvRAN in haar bezwaarschrift stelt, dat de begrippen assurance opdracht en aan assurance verwante opdracht zeer ruim zijn verwoord. In het dossier schetst de OvRAN een aantal voorbeelden hiervan. Ze verzoekt de OvRAN toe te lichten waar de begrippen assurance opdracht en de aan assurance verwante opdracht zijn terug te vinden in de regelgeving. Klopt het dat deze begrippen in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants staan? De heer Spil bevestigt dit. Hij wijst erop dat hij hier uitvoerig over heeft geschreven. Zijn conclusie was dat hij geen NBA lid wilde blijven, omdat dit volstrekt onuitvoerbaar is, althans in zijn situatie. Hij vult aan dat dit in vele gevallen niet te doen is – afhankelijk van de opdracht. Mevrouw Van Vliet herhaalt dat de OvRAN aangeeft, dat de assurance opdracht en de aan assurance verwante opdracht zeer ruim worden geïnterpreteerd, althans, dat men deze opdrachten zeer ruim kan interpreteren. Ze vraagt of andere NBA-leden hetzelfde beeld hebben. De heer Spil meent dat andere NBA-leden 'in een spagaat zitten'. Enerzijds zijn de meeste leden het wel eens met de OvRAN. Anderzijds willen zij hun titel niet verliezen. Dit is een lastige afweging voor hen. Dikwijls is het hun enige titel, waarmee zij zich verwant voelen. Daarom accepteren zij dat zij 'doormodderen aan de randjes van de regelgeving'. Er is niemand die hier aanstoot aan neemt. Hij stelt dat het een vervelende situatie is, want de regelgeving moet worden toegepast, anders heeft het allemaal geen zin. Het merendeel van de NBA-regelgeving is echter zodanig geformuleerd, dat je 'aan de randjes kunt ontsnappen', of niet. Behalve wanneer iemand de pik op je heeft, dan word je aangesproken en dan 'ga je nat'. De heer Spil wijst erop dat de regelgeving op zoveel manieren geïnterpreteerd kan worden, dat altijd onzeker is welk besluit de rechter hierover zal nemen.

Mevrouw Van Vliet vraagt wie er toezicht houdt op NBA-leden die zich niet volledig houden aan de voorschriften van de NBA. Is dit de NBA zelf?

De heer Spil bevestigt dat de NBA hier in theorie toezicht op zou moeten houden. In de praktijk doet zij dat echter beperkt. De NBA houdt alleen toezicht op accountants die zich presenteren als echte accountantskantoren – kantoren die jaarrekeningen opstellen, verklaringen afgeven en meestal ook wat fiscaal advies bieden. Hij stelt dat het merendeel van de accountants in feite geen accountant meer is. Zij hebben ooit de opleiding gedaan en een titel behaald, maar werken inmiddels in andere beroepen. Dit geldt ook voor hemzelf. Hij geeft aan dat de voorzitter van de Kamer voor accountants tegen hem persoonlijk heeft gezegd: 'Maak je niet druk. Die regelgeving wordt toch nooit toegepast.' Daardoor 'zakte zijn broek af'.

Maar zo is het in feite. Die regelgeving bestaat dus, maar wanneer je hem goed zou toepassen zou een onwerkbaar situatie ontstaan. Hij stelt dat de meeste accountants die niet een echt, 'nauw' accountantskantoor hebben, de regels enigszins aan hun laars lappen, 'zij fietsen hier omheen'. In de praktijk wordt er weinig gecontroleerd. Hij meent dat dit ook nauwelijks te doen is. De NBA heeft enige

acties gedaan bij echte accountantskantoren, de 'nauwe kring' van 2000 tot 3000 kantoren. Van de in totaal zo'n 20.000 leden van de NBA heeft zo'n 2000 tot 4000 leden een echt accountantskantoor. Een paar honderd van die leden behoren bij de Big Four.

Hij herhaalt dat het merendeel van de leden andere dingen doet. Het gaat de OvRAN juist om deze grote groep leden. Zij is van mening dat de NBA er goed voor heeft gezorgd, dat de grote kantoren niet kunnen worden aangesproken op activiteiten die de kleine accountantskantoren – leden van de NBA – tevens uitvoeren. Die grote accountantskantoren hebben er namelijk voor gezorgd dat er in de afdelingen waar zij deze specifieke activiteiten uitvoeren geen NBA-leden werkzaam zijn. Omdat er daar geen NBA-leden werken, kan de NBA hen niet controleren. Hij stelt dat dit een zeer slim spel is.

Mevrouw Van Vliet recapituleert dat de OvRAN stelt, dat de Big Four zich kunnen onttrekken aan verordeningen en voorschriften van de NBA voor wat betreft assurance opdrachten en aan assurance verwante opdrachten. Klopt het dat de klacht van de OvRAN niet de werkzaamheden van de Big Four op het gebied van wettelijke controles betreft – het klassieke accountantswerk – maar alle andere werkzaamheden? De OvRAN stelt immers dat het gaat om een breed scala aan opdrachten, zoals corporate finance en interim-management.

De heer Spil antwoordt dat de Big Four er zorgvuldig voor hebben gezorgd dat er geen NBA-leden zijn op de afdelingen voor interim-management en corporate finance. Bovendien hebben zij ervoor gezorgd dat er geen NBA-leden zijn op de afdelingen die jaarrekeningen samenstellen – de basale accountantspraktijk. Hij herhaalt dat de Big Four hier zorgvuldig voor hebben gezorgd.

Mevrouw Van Vliet vat samen dat de regelgeving dus wel van toepassing is op de klassieke accountantswerkzaamheden. Daar ziet de klacht van de OvRAN blijkbaar niet op. De klacht ziet op alle overige werkzaamheden, dus op de werkzaamheden die niet vallen onder de klassieke accountantswerkzaamheden.

De heer Spil betwijfelt echter of dit helemaal correct is geformuleerd. Hij stelt voor de terminologie te zuiveren, en de functie van een accountantskantoor voor het moment even te beperken tot het samenstellen van jaarrekeningen, hoewel een accountantskantoor doorgaans meer werkzaamheden verricht. De functie 'het samenstellen van jaarrekeningen' wordt tevens uitgevoerd door de Big Four. Bij de Big Four wordt dit echter gedaan door een afdeling die zich geen accountantskantoor noemt. Het betreffen afdelingen met andere *fancy* titels, waar geen NBA-leden werkzaam zijn. Omdat er geen NBA-leden werken, vallen die activiteiten dus niet onder de regelgeving van de NBA. Daarom kunnen er geen controles plaatsvinden op het samenstellen van die jaarrekeningen door de Big Four. Hij vult aan dat dit voorbeeld is toegespitst op kantoren, maar hetzelfde vindt plaats wanneer het corporate finance en interim-management betreft. Juist daar zijn geen NBA-leden werkzaam.

Mevrouw Van Vliet concludeert dat de Big Four blijkbaar verschillende organisatieonderdelen hebben gecreëerd waarin zich wel NBA-leden bevinden. Deze onderdelen verrichten alleen wettelijke controles. Ze vraagt of deze constatering klopt.

De heer Spil bevestigt dit. Bij de wettelijke controles van de Big Four zijn uiteraard NBA-leden betrokken, dat kan niet anders. Die controle wordt echter alleen uitgeoefend door de AFM. De NBA heeft hier dus geen grip op. Hij stelt dat NBA in feite totaal geen grip heeft op alle activiteiten van de Big Four. De wettelijke controle wordt gedaan door de AFM. Daarnaast hebben de Big Four ervoor gezorgd dat er geen NBA-leden zijn in de afdelingen die soortgelijke diensten verrichten. Dat is evident concurrentievervalsing. De heer Spil heeft meermaals aangegeven hoezeer het hem verbaast dat iets dergelijks mogelijk is in Nederland.

De voorzitter recapituleert dat volgens de heer Spil de AFM de wettelijke controle doet. Dient de ACM dit zo te interpreteren, dat de AFM toezicht houdt op en regelgeving vaststelt voor de controle van jaarrekeningen die plaatsvindt door die afdelingen van de Big Four en enkele andere accountantskantoren?

De heer Spil antwoordt dat dit klopt, althans, als hij de vraag van de hoorcommissie goed heeft begrepen. Deze vraag is echter zo evident, dat hij betwijfelt of hij het inderdaad goed heeft begrepen. Hij verduidelijkt dat de wettelijke controle tegenwoordig onderhevig is aan uitsluitend toezicht van de AFM. Tot voor kort was dit enigszins anders. Momenteel is echter alle wettelijke controle onderhevig aan toezicht van de AFM. In afdelingen die bij de Big Four wettelijke controles verrichten dienen NBA-leden te werken. Dat kan niet anders.

Mevrouw Van Vliet informeert of de klacht van de OvRAN dus niet ziet op dit gedeelte, maar op alle andere werkzaamheden die de Big Four uitvoeren.

De heer Spil antwoordt dat de klacht van de OvRAN inderdaad niet ziet op de wettelijke controle. Op dat gebied is er niet zozeer sprake van concurrentievervalsing. Het is hooguit de vraag of het wel zinnig is om al dat toezicht en al die regels toe te passen, wanneer bekend is dat er zoveel verkeerd gaat. Dit is echter een andere kwestie, die niet thuishoort in de discussie in casu. De kwestie die de OvRAN aan de orde stelt betreft uitsluitend de niet-wettelijke controle. Hier is duidelijk sprake van concurrentievervalsing, omdat de activiteiten die NBA-leden verrichten moeten voldoen aan allerlei regelgeving. De naleving van die regels wordt soms wel en soms niet gecontroleerd, echter niet wanneer het de Big Four betreft. Hij benadrukt dat dit de kern is van het betoog van de OvRAN. Hij vult aan: 'Daar kun je ook geen spijker tussen krijgen, als je de stukken goed leest.'

Mevrouw Van Vliet vat samen dat de Big Four zich naar mening van de OvRAN onttrekken aan de regelgeving van de NBA, door middel van die verschillende organisatieonderdelen. Ze verzoekt de OvRAN nogmaals toe te lichten hoe dit werkt.

De heer Spil wijst erop dat de ACM van de OvRAN drie uitvoerige stukken heeft ontvangen. Het betreft zo'n tachtig pagina's. Hij zou die pagina's nogmaals stuk voor stuk kunnen doornemen met de hoorcommissie, maar hij betwijfelt of het de bedoeling is dat hij deze bewijzen voor de huidige concurrentievervalsing opnieuw toelicht.

Mevrouw Van Vliet verwijst ter verduidelijking naar dossierstuk 11. Daarin stelt de OvRAN dat de Big Four slim gebruikmaken van de definitie in de WTA.

De heer Spil bevestigt dat de Big Four dit doen. Hij wijst erop dat men de netwerkdefinitie verschillend kan interpreteren. In deze zaak wordt de netwerkdefinitie zo geïnterpreteerd, dat die zelfstandige afdelingen van de Big Four buiten het netwerk vallen. Dit is inderdaad van belang, want het maakt concurrentievervalsing mogelijk. Hij geeft aan dat de OvRAN beseft dat de ACM de wet niet direct kan veranderen. Een van de problemen is echter dat de netwerkdefinitie veel vaagheden bevat. Deze vaagheden maken het mogelijk dat die zelfstandige afdelingen van de Big Four niet worden beoordeeld als accountantseenheden in de zin van de NBA-regelgeving. Hij stelt dat er inderdaad op een slimme manier wordt gebruikgemaakt van de netwerkdefinitie. Het was namelijk de bedoeling dat alle activiteiten gegroepeerd zouden worden in de kantoren van de Big Four. Hieraan hebben de Big Four zich op slimme wijze onttrokken, met behulp van die onafhankelijke entiteiten. Hij herhaalt dat dit zeer slim is.

Mevrouw Van Vliet vat samen dat de OvRAN stelt, dat de Big Four – wat dit betreft – niet hoeven te voldoen aan de regelgeving van de NBA.

De heer Spil vult aan dat deze zaak verschillende aspecten heeft. Een aspect is dat de Big Four geen NBA-leden in dienst hebben in de genoemde afdelingen. Een ander aspect betreft de huidige interpretatie van de netwerkdefinitie. Deze interpretatie laat toe dat zelfstandige afdelingen van de Big Four niet worden beoordeeld als accountantseenheden. In deze combinatie ontstaat er concurrentievervalsing.

Mevrouw Van Vliet vat samen dat de Big Four zich blijkbaar kunnen onttrekken aan de regelgeving. Ze vraagt of andere NBA-leden zich tevens – op wat voor manier dan ook – kunnen onttrekken aan de NBA-regels.

De heer Spil bevestigt dat dit in theorie mogelijk is. Althans, indien je over een grote unit beschikt. Je moet dan immers zelfstandige afdelingen formeren, die tevens zelfstandig kunnen functioneren. De meeste accountantskantoren zijn daar echter niet groot genoeg voor. Zij zouden moeten groeien richting de omvang van de kantoren van de Big Four. Dan zouden zij beschikken over voldoende capaciteit om zelfstandige afdelingen te formeren – afdelingen met een eigen staf, divisie, huisvesting et cetera. Hij stelt dat dit kleinere accountantskantoren gewoon niet lukt.

Kantoren die niet functioneren als accountantskantoren maar bijvoorbeeld corporate finance aanbieden, zijn dikwijls een-, twee- of driemanszaken. Het is niet mogelijk om in dergelijke kantoren aparte afdelingen te creëren. Zij kunnen zich dus niet onttrekken aan de netwerkdefinitie met behulp van zelfstandige afdelingen.

Mevrouw Van Vliet vat samen dat deze accountants in theorie de werkzaamheden van die overige afdelingen van de Big Four kunnen uitvoeren. In de praktijk doen deze accountants dat echter niet, omdat zij zich *wel* moeten houden aan de regelgeving van de NBA.

De heer Spil bevestigt dit. Een alternatief zou zijn, dat zij hun lidmaatschap van de NBA opzeggen, zoals hij zelf heeft gedaan. Veel mensen vinden het echter moeilijk om hun RA-titel los te laten. Wanneer je RA bent mag je jezelf accountant noemen. Wanneer je echter geen RA meer bent, mag je jezelf ook geen accountant meer noemen. Dit gaat veel mensen een stap te ver. Zij voelen zich – emotioneel – toch accountant.

Hij geeft aan dat die vraag van de hoorcommissie over de netwerkdefinitie zeer essentiële is. Hij noemt dit de andere zijde van de medaille. Hij concludeert dat concurrentievervalsing mogelijk is gemaakt door twee factoren: vanwege de netwerkdefinitie en vanwege het feit dat men geen NBA-leden in dienst heeft.

Mevrouw Van Vliet informeert of de OvRAN het volgende stelt: Wanneer een onderneming een NBA-lid in dienst heeft, dan heeft dit tot gevolg dat alle regelgeving van de NBA van toepassing is op de gehele onderneming. Dit geldt dan ook voor de aan assurance verwante werkzaamheden, die worden uitgevoerd door medewerkers die geen NBA-lid zijn.

De heer Spil antwoordt dat – even afgezien van de zelfstandige afdelingen van de Big Four kantoren waar geen NBA-leden zijn – bij de niet-Big Four kantoren NBA-leden zitten die managers zijn en uitvoerders die geen NBA-leden zijn. Bij de meeste standaard-accountantskantoren zijn een tot drie NBA-leden werkzaam. Meestal betreft het firmanten. Daarnaast zijn er doorgaans tien tot dertig andere medewerkers. Hij meent dat dit ongeveer de verhoudingen zijn – van één op tien tot één op vijf.

Mevrouw Van Vliet vraagt of de uitvoerders in de geschetste situatie zich ook moeten houden aan de regelgeving van de NBA.

De heer Spil bevestigt dit. Zij worden hier echter niet op aangesproken. Alleen de NBA-leden zijn aanspreekbaar op overtredingen van deze regels door medewerkers.

Mevrouw Van Vliet vraagt of dit via het tuchtrecht verloopt.

De heer Spil bevestigt dit.

Mevrouw Van Vliet informeert waar in de regelgeving is terug te vinden, dat deze regels tevens van toepassing zijn op medewerkers die werken onder NBA-leden.

De heer Spil antwoordt dat dit heel goed verstopt zit. Hij licht toe dat het uitgangspunt van de gehele regelgeving is, dat die regels van toepassing zijn op alle NBA-leden en op alles waarop hun handtekening staat. Hem is niet bekend wat precies de consequenties zouden zijn wanneer er een product uitgaat dat afkomstig is van zo'n kantoor, terwijl er geen handtekening van een NBA-lid op staat. Hij verwacht dat dit ook onder het tuchtrecht zal vallen. Hij zou echter moeten uitzoeken hoe het juridisch in elkaar steekt. Wel is hij overtuigd van het volgende. Het NBA-lid dat verantwoordelijk is voor het kantoor is tuchtrechtelijk aanspreekbaar op alle activiteiten van dat kantoor – al dan niet gesigneerd

door een NBA-lid. Hij meent dat dit nooit zo duidelijk is uitgesproken omdat het evident is. Het is elementair in de regelgeving.

Mevrouw Van Vliet memoreert dat de NBA volgens de OvRAN wel toezicht houdt op de kleinere kantoren. Ze vraagt of de OvRAN een voorbeeld hiervan kan noemen.

De heer Spil antwoordt dat er veel voorbeelden zijn. Er vinden veel tuchtrechtzaken tegen kleine kantoren plaats, ook wanneer PE-regels niet worden nageleefd. Hij wijst erop dat de PE-regelgeving van de NBA een apart product is waaraan iedereen moet voldoen. De NBA ziet hier zeer actief op toe. Dit onderwerp wil hij echter buiten beschouwing laten. PE is immers niet een product dat een kantoor aanbiedt. De NBA ziet echter nauw toe op de naleving van de PE-regelgeving, eigenlijk met de bedoeling om zoveel mogelijk mensen naar hun eigen cursussen te sturen.

Hij wijst erop dat de Big Four hun eigen PE-afdelingen hebben. Zij organiseren dus zelf cursussen. Daarmee wordt voldaan aan alle PE-verplichtingen. Hij herhaalt dat dit een ander chapter is, minder relevant voor deze zaak. In casu gaat het om de kernproducten. Daar vindt immers concurrentievervalsing plaats. PE behoort daar niet bij.

De voorzitter recapituleert dat de OvRAN in haar bezwaarschrift stelt dat de Big Four een feitelijke meerderheid hebben in het bestuur van de NBA. De hoorcommissie heeft de website van de NBA geraadpleegd. Daaruit blijkt dat twee van de zeven bestuursleden afkomstig zijn van kantoren van de Big Four, dit is geen meerderheid. Hij vraagt hoe de OvRAN is gekomen tot de stelling dat er sprake is van een feitelijke meerderheid.

De heer Spil licht toe dat deze kwestie speelde tot twee of drie jaar geleden. Dat was destijds niet weerlegbaar, en daarom hebben ze heel slim iets aangepast. Daardoor zijn er – optisch – nu nog maar twee bestuursleden van de Big Four overblijven. De heer Spil heeft niet goed nagedacht, maar wil dat best proberen, op welke wijze zij toch een feitelijke meerderheid houden. Hij weet echter niet of het mogelijk is om dit te bewijzen. Hij wijst erop dat het nog steeds twee van de zeven bestuursleden betreft, die bovendien de belangrijkste activiteiten uitvoeren in de ogen van de overheid. Maar misschien is dit onvoldoende om te kunnen spreken van een feitelijke bestuursmeerderheid.

Hij bevestigt dat het niet meer gaat om vier bestuursleden, maar inderdaad om nog maar twee. Hij stelt dat deze verandering mede heeft plaatsgevonden omdat de OvRAN de NBA hierop heeft aangevallen. Daarna zijn zij voorzichtiger geworden. Er is dus inderdaad formeel niet langer sprake van een bestuursmeerderheid van de Big Four. Of dit ook materieel zo is, is een hele andere vraag. De OvRAN kan dit echter niet bewijzen. Althans, zij heeft hier ook niet naar gezocht.

Hij noemt tevens de manier waarop nieuwe bestuursleden worden geselecteerd. Als je vriendjes selecteert, die het eigenlijk al bij voorbaat met je eens zijn... – maar hij kan dit niet bewijzen.

Hij bevestigt nogmaals dat het bestuur van de NBA momenteel twee leden van de Big Four bevat. In die zin heeft de hoorcommissie gelijk.

De voorzitter vraagt of klopt dat destijds – tot drie of vier jaar geleden – vier bestuursleden afkomstig waren van de Big Four.

De heer Spil bevestigt dit. De hoorcommissie kan dit controleren. Hij vult aan dat de aantallen af en toe varieerden. De Big Four hadden echter een duidelijke meerderheid in het bestuur. Dat is ook niet weersproken. Hij wijst erop dat zij daarnaast een meerderheid hebben in allerlei andere instanties die bij de NBA behoren. Hoewel hem niet bekend is of dit inmiddels ook is gewijzigd. Hij verwacht dat echter niet.

De voorzitter wijst erop dat de OvRAN in haar bezwaarschrift specifiek de Raad van Toezicht, de Accountantskamer en de Commissie voor Bezwaarschriften noemt.

De heer Spil bevestigt dit. Hij geeft aan dat daar vooral Big Four-leden in zitten. Hij stelt dat dit niet toevallig is.

De voorzitter wijst erop dat uit de webpagina's van deze gremia, bijvoorbeeld van de Raad van Toezicht, niet op basis van het lidmaatschap en de benoemingsprocedure blijkt dat er sprake is van een meerderheid van Big Four-leden.

De heer Spil licht toe dat hij dit heeft gecontroleerd in de periode dat de procedures speelden. Het is echter belangrijk dat de ACM het register raadpleegt.

De voorzitter verduidelijkt dat in de verordening op de Raad van Toezicht van de NBA staat, dat de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter geen accountants mogen zijn. Zij dienen werkzaam te zijn in de rechtspraak.

De heer Spil antwoordt dat dit mogelijk is. Hij heeft deze informatie niet paraat. Om dit echter na te kunnen gaan, dient de ACM de leden zorgvuldig te controleren via het register. Dit om een antwoord te vinden op de vragen: 'Waar zijn die leden werkzaam, en waar hebben zij voorheen gewerkt?' Hij stelt dat soms de verbindingen heel dubbel zijn. Als voorbeeld noemt hij een persoon die pensioengerechtigd is, maar toch nog wat activiteiten wil doen. Het is mogelijk dat zo iemand een baantje 'toegestopt' krijgt. Voor de Big Four is het immers handig en praktisch wanneer dergelijke taken worden toebedeeld aan mensen die voorheen werkzaam waren in een van hun bedrijven. Hij stelt dat het een gecompliceerd proces is, dat moeilijk is te verifiëren.

In de periode dat de OvRAN die procedures voerde bestond hier echter geen twijfel over. Hij geeft aan dat hij dit destijds zelf heeft gecontroleerd. Hoe de situatie nu is, twee jaar later, is hem echter niet bekend. Hij stelt: 'Er zijn veel wegen die naar Rome leiden, op dit gebied.' Het kan moeilijk zijn om relatienetwerken naar de oppervlakte te brengen.

De voorzitter wijst er nogmaals op dat het bestuur van de NBA zeven leden heeft. Vier van de zeven leden worden volgens de NBA-regels benoemd door de ledenvergadering. De andere drie bestuursleden worden afgevaardigd door de verschillende ledengroepen. Dit suggereert dat het bestuur – in elk geval op dit moment – representatief is voor het lidmaatschap van de NBA. Hij memoreert dat de accountants van de Big Four maar een klein percentage van dit lidmaatschap vormen. Toch stelt de OvRAN dat ondanks die benoemingsprocedures, met die vertegenwoordiging van de verschillende ledengroepen van de NBA, er sprake is van een meerderheid van de Big Four in het bestuur.

De heer Spil bevestigt nogmaals dat het huidige bestuur maar twee leden van de Big Four bevat. De herkomst van de andere leden heeft hij niet uitvoerig gecontroleerd.

Hij vraagt wat de hoorcommissie hiermee wil aangeven. Hij gaat er namelijk van uit dat de herkomst en de ideeën van een potentieel bestuurslid gecontroleerd zullen worden voordat deze persoon wordt benoemd. In het verleden had het grootste gedeelte van de NBA-leden – de meerderheid, die geen accountantskantoor is en geen wettelijke controles uitvoert – maar één vertegenwoordiger in het bestuur. Hij meent dat dit nog steeds zo is. Dit zouden minstens drie personen moeten zijn.

Hij deelt mede dat hij bereid is om hier onderzoek naar te doen, al kampt hij met tijdgebrek. Hij weet vrijwel zeker dat de ledengroepen die zichzelf geen accountantskantoren noemen zo'n 12.000 tot 13.000 leden bevatten. Zij werken voor een bedrijf of als zelfstandige. In totaal heeft de NBA 20.000 tot 22.000 leden. Meer dan de helft van de leden zijn dus niet op representatieve wijze vertegenwoordigd onder de zeven bestuursleden van de NBA. Hij herhaalt dat dit vaststaat. Wanneer de hoorcommissie daaraan twijfelt, is hij bereid om hier wat onderzoek naar te doen. De meerderheid van de NBA-leden, die geen accountantskantoor zijn en geen wettelijke controles uitvoeren – zo'n 12.000 tot 13.000 leden, los van de gepensioneerden – heeft naar zijn weten maar één zetel in het bestuur, hooguit twee. Dit zouden er drie of vier moeten zijn.

De heer Spil geeft aan dat de NBA onder druk staat, vanwege allerlei zaken. Hij vraagt zich af of die nog feitelijk in staat zijn het aan te sturen. Hij denkt van wel, maar je kunt hierover van mening verschillen.

Hij heeft daar geen bewijs over, dat het onjuist zou zijn, die andere mening van de voorzitter van de hoorcommissie. Want zij gaan een beetje mee met de pressie die wordt uitgevoerd. Hij meent echter dat de Big Four nog steeds de touwtjes in handen hebben, al kan hij het niet bewijzen. Naar zijn mening is dit trouwens weinig relevant, zolang de situatie blijft bestaan dat alle regelgeving van toepassing is op alle leden, terwijl diezelfde activiteiten, wanneer zij worden uitgeoefend door de Big Four, niet vallen onder het toezicht van de NBA en dus buiten alle regelgeving vallen. Dit is het kernpunt van het betoog van de OvRAN.

De voorzitter deelt mede dat de hoorcommissie zich nog geen mening over deze kwestie heeft gevormd. De vragen van de hoorcommissie dienen ervoor te zorgen dat zij de zaak beter begrijpen.

De voorzitter komt terug op de ledenvergadering van de NBA. De OvRAN stelde in haar betoog dat de Big Four een meerderheid hebben in de ledenvergadering, omdat zij veel personen kunnen afvaardigen en dus de meeste stemmen kunnen uitbrengen. Tegelijkertijd is duidelijk dat de Big Four slechts een klein percentage van het totale aantal leden vormen. In een van de stukken geeft de OvRAN aan dat het zo'n 5,2% betreft. Desondanks stelt de OvRAN dat de Big Four een ledenvergadering kunnen domineren en een meerderheid van de stemmen kunnen inbrengen.

De heer Spil licht toe dat de Big Four indien nodig al hun medewerkers opcommanderen. Omdat zij de grootste kantoren zijn, ontstaat er dan een feitelijke meerderheid. Hij vult aan dat andere kantoren niet zijn te motiveren – ondanks alle pogingen hiertoe – om ook een dag te gaan vergaderen.

Een ander probleem is, dat zij altijd hebben geweigerd om online te vergaderen. Online vergaderen zou het veel gemakkelijker maken om oppositie in beweging te brengen. Dit is echter altijd geweigerd, om onbegrijpelijke redenen. Ook schriftelijk stemmen is nooit toegestaan. Hij stelt dat dit een van de vele manieren is om macht te handhaven. Hij noemt het 'de Russische democratie'.

De voorzitter verwijst naar een dossierstuk dat de NBA heeft overgelegd aan de onderzoekers van de ACM. Hierin analyseert de NBA de representatie in de ledenvergadering van 14 december 2020. In deze ledenvergadering bleken vertegenwoordigers van de Big Four in de minderheid te zijn geweest. De heer Spil antwoordt dat die opmerking hem bekend is. Hij kan deze informatie echter niet toetsen aan de feiten. Dat heeft hij ook niet geprobeerd.

De voorzitter herhaalt dat het één van de bijlagen betreft. Deze vergadering vond vanwege de coronaregels online plaats.

De heer Spil bevestigt dat een of twee vergaderingen online hebben plaatsgevonden vanwege de coronamaatregelen. Deze vergadervorm heeft echter geen bestendig karakter.

Hij stelt dat het probleem niet zit in de normale vergaderingen, het probleem treedt op in vergaderingen waarin heikele punten aan de orde worden gesteld.

Wanneer er heikele punten naar voren komen sturen de Big Four voldoende medewerkers naar die vergadering. Hij geeft aan dat hij zich niet eens meer kan herinneren waar de afgelopen ledenvergadering over ging. Hij meent dat er 'niet-heikele punten' aan de orde kwamen.

De voorzitter vraagt of de OvRAN ooit heeft geprobeerd die regels zelf aan te passen, via de ledenvergadering.

De heer Spil antwoordt dat de OvRAN dit tweemaal heeft geprobeerd, met grote inspanning. Sindsdien is de regelgeving aanzienlijk gewijzigd. Bij de eerste poging was de oude regelgeving nog van kracht. Die vergadering is toen vier of vijf uur lang geschorst, om voldoende medewerkers met witte busjes naar het stemkantoor te brengen. Hij vult aan: 'In het begin wonnen wij de motie, en aan het einde verloren wij.' De OvRAN heeft dit nog eenmaal herhaald. Daarna heeft zij het opgegeven om dit via ledenvergaderingen te proberen. Dat is namelijk heel veel werk. Hij geeft aan dat je er moe van wordt, omdat je beseft dat je tegen de bierkaai vecht.

De voorzitter geeft aan dat het incident met die busjes bekend is bij de hoorcommissie.

Mevrouw Van Vliet verwijst naar randnummer 3 in het bezwaarschrift van de OvRAN. In het besluit van de Directie Mededinging staat dat de regelgeving van de NBA volgens de OvRAN zorgt voor relatief hogere lasten voor kleinere NBA-leden. Naar aanleiding hiervan stelt de OvRAN dat dit niet alleen voor hogere lasten voor kleinere NBA-leden zorgt, maar voor hogere lasten voor alle NBA-leden en voor alle ondernemingen die toevallig NBA-leden in dienst hebben. Ze vraagt welk punt de OvRAN hiermee probeert te maken.

De heer Spil licht dit toe. Wanneer je als onderneming een NBA-lid in dienst neemt, en er is op enige wijze sprake van assurance of nearly assurance, dan is alle regelgeving van de NBA van toepassing – dus niet alleen op het betreffende lid, maar ook op de organisatie waarvoor dit lid werkzaam is. Hij stelt dat dit een kernpunt is. De regelgeving van de NBA geldt dus niet alleen voor dat lid, maar tevens voor de organisatie waarbij het lid werkzaam is.

Mevrouw Van Vliet probeert deze klacht van de OvRAN te herformuleren. De verordeningen en voorschriften van de NBA hebben tot gevolg dat alle NBA-leden en alle ondernemingen met toevallig een of meer NBA-leden in dienst worden geconfronteerd met hogere lasten. Dit is oneerlijk, want de Big Four onttrekken zich aan die regelgeving.

De heer Spil bevestigt dat de OvRAN dit stelt.

Mevrouw Van Vliet vat samen dat de OvRAN dus stelt, dat de NBA-regels de Big Four bevoordelen in hun concurrentiekracht, ten opzichte van alle organisaties met NBA-leden in dienst. Zoals de OvRAN heeft toegelicht, vloeit dit voort uit de ruime interpretatie van de assurance opdracht en de aan assurance verwante opdracht. Ze wijst erop dat de Big Four tevens concurrentie ervaren van andere dienstverleners waar geen accountants werkzaam zijn. Al zou de NBA-regelgeving ertoe leiden dat kleinere accountantskantoren niet goed kunnen concurreren, dan blijft er blijft nog steeds concurrentie over. Ze informeert of er volgens de OvRAN dan nog steeds sprake is van een merkbare beperking van de mededinging.

De heer Spil bevestigt dat dit uiteraard het geval is. Wanneer je de Big Four en de wettelijke controle buiten beschouwing laat, dan valt 80% van de NBA-leden – dit is een grove schatting – vanwege hun activiteiten onder regelgeving waarvan de Big Four zich vrijstellen. Hij wijst erop dat het een groot aantal personen betreft. De OvRAN beweert niet dat er buiten de NBA geen concurrentie plaatsvindt. Die concurrenten zijn inderdaad aanwezig. Maar het zit toch in een nauw cirkeltje. Dus dat er voldoende concurrentie overblijft, dat moet je invullen van onderdeel tot onderdeel.

Mevrouw Van Vliet vat het voorgaande samen. Buiten alle NBA-leden zijn er dus weinig kantoren die zich richten op dit vakgebied en zouden kunnen zorgen voor concurrentie met de Big Four.

De heer Spil verduidelijkt dat vanwege de macht van de NBA en de regelgeving in elk geval een groot deel van de concurrentie is uitgeschakeld. Dit wil niet zeggen dat er geen concurrentie overblijft. Er blijft altijd concurrentie over. Door de wettelijke controles hebben de Big Four echter een enorm voordeel, alleen al vanwege hun naam en het gezag dat de wet hen verleent. Zij kunnen de grootste bedrijven bedienen. Een kleine zelfstandige zal het gewoon niet lukken om bij een groot bedrijf binnen te komen. Zo'n kleine zelfstandige wordt 'afgeserveerd'. Hij bevestigt nogmaals dat er wat concurrentie overblijft – echter op deelgebieden die nauwelijks relevant zijn.

Hij concludeert dat dit een andere discussie is, waarbij hij geen harde feiten kan overleggen. Hij herhaalt dat er ongetwijfeld enige concurrentie is overgebleven.

De voorzitter wijst erop dat de ACM kijkt naar de concurrentie op de markt. De mededingingsregels zijn er niet ter bescherming van individuele ondernemingen en adviseurs maar ter bescherming van het concurrentieproces. Daarom is een relevante vraag voor de ACM: 'Blijft er voldoende concurrentie over?' Er zijn verschillende soorten advisering: corporate finance, interim-management et cetera. Daar zijn ook andere adviseurs actief, die niet met accountants verbonden zijn. Hij geeft aan dat de ACM daarom vraagt of er voldoende concurrentie is overgebleven, en of de mate van uitschakeling van

kantoren met NBA-leden voldoende is om te kunnen spreken van een merkbare beperking van de mededinging.

De heer Spil antwoordt dat hier zeker sprake van is. De vraag was echter: 'Welke mededinging blijft er nog over in de huidige situatie?' Hij vindt dit een lastige vraag. Er zijn bijvoorbeeld veel kleine administratiekantoren – eenmanszaken. Hij stelt dat de Big Four zich daar überhaupt niet mee bezig willen houden. Theoretisch zijn zij echter concurrenten. Deze concurrentie is nauwelijks te kwantificeren. Het is echter een feit dat de Big Four vanwege die regelgeving een sterke machtspositie hebben opgebouwd en veel concurrenten hebben buitengesloten.

De vraag is wel relevant, en ook academisch wel interessant, maar momenteel is de juridische vraag aan de orde is of er concurrentiebeperking plaatsvindt. De OvRAN is van mening dat zij voldoende heeft aangetoond dat er sprake is van concurrentiebeperking, als gevolg van de regelgeving van de NBA.

De voorzitter wijst erop dat alleen een concurrentiebeperking onvoldoende is om artikel 6 van de Mededingingswet van toepassing te laten zijn. In dit artikel wordt gesproken over afstemming en besluiten van ondernemersverenigingen die de mededinging beperken. Er moet dan wel sprake zijn van een merkbare mededingingsbeperking. De ACM dient daarom te beoordelen hoe groot de mate van concurrentievervalsing is, en welke mate van mededinging overblijft op de markt. Daarom moet de ACM hier wel naar kijken.

De heer Spil geeft aan dat hij dit begrijpt. De kern van het probleem is echter: 'Is er sprake van een ondernemersvereniging?' De OvRAN is van mening dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. Daarover kan geen twijfel bestaan. Dan ligt de bewijslast waarom daar geen sprake van is bij de NBA, of bij de Big Four. En de ACM heeft gezien uit het gesprek met de NBA, dat de NBA dwarsligt op het moment dat ze aparte clubs voor wat zij dan noemen 'kleine accountants' oprichten. Daar ging de discussie over.

De OvRAN hoopt dat de ACM iets wil bereiken. Zo niet, dan zal de OvRAN tot aan de hoogste instantie doorprocederen, over het begrip ondernemersvereniging. En er is gebrek aan bewijs waarom dit dan wel nodig is, en waarom de NBA eraan vasthoudt om geen zelfstandige clubs te maken. Hij stelt dat de NBA dit doet omdat zij de macht in handen wil houden. De OvRAN is van mening dat dit de enige verklaring is. Hij wijst erop dat je lang kunt discussiëren over deze kwestie – dit zou een lange en gezellige discussie kunnen worden. De OvRAN is echter al tien jaar met dit onderwerp bezig, en de komende tien jaren misschien ook nog wel. Hij stelt dat er een fundamentele fout in het bestel zit. De OvRAN zal dit onderwerp daarom niet loslaten. Hij hoopt dat de ACM hier begrip voor heeft.

De voorzitter bevestigt dat de hoorcommissie dit begrijpt. Hij geeft aan dat het hem niet verbaast, gezien de procedures die de OvRAN al heeft gevoerd.

Mevrouw Van Vliet wijst op het volgende. Uit de klacht van de OvRAN volgt dat het voor kantoren die zich niet per se richten op accountant gerelateerde activiteiten zeer onaantrekkelijk zal zijn om NBA-leden in dienst te hebben. Ze vraagt of dit klopt.

De heer Spil antwoordt dat hij al duidelijk heeft gemaakt dat dit klopt. Hij wijst er echter op, dat er een afweging moet worden gemaakt tussen 'de last en de lust'. De last is de regelgeving, de lust houdt in dat je jezelf accountant mag blijven noemen en de titel RA mag dragen. Wanneer je de regelgeving niet naleeft, dan bestaat het risico dat je hierop wordt aangesproken. Beide afwegingen zijn van invloed.

Mevrouw Van Vliet informeert of er ook breder verzet is tegen de NBA-regels. Verzetten behalve de OvRAN ook andere NBA-leden zich tegen die regelgeving?

De heer Spil licht toe dat het verzet beperkt is. Hij stelt dat veel mensen van nature volgzzaam zijn. Dit geldt zeker voor accountants. Het heeft hem echter ook verbaasd. Hij vult aan: 'Iedereen is gebouwd zoals hij gebouwd is.' Op een bepaald moment sterft het verzet uit. Dat is een probleem.

Mevrouw Van Vliet vat samen dat er nog maar een kleine groep is overgebleven die zich verzet tegen de regelgeving van de NBA.

De heer Spil vult aan dat de discussie over lasten en lusten een heel persoonlijke discussie is, met veel aspecten. Feit is echter, dat voor veel mensen – tot nu toe – die lasten niet zwaar genoeg wegen om uit de NBA te stappen.

Mevrouw Van Vliet concludeert dat een van de lusten is, dat je de accountantstitel mag blijven dragen. Dit geeft autoriteit.

De heer Spil bevestigt dit.

Mevrouw Van Vliet recapituleert dat de OvRAN in een van de dossierstukken stelt, dat wanneer een makelaar een NBA-lid in dienst neemt dit tot gevolg heeft dat de werkzaamheden ineens onder NBA-regelgeving vallen.

De voorzitter vult aan dat de OvRAN in haar stukken als voorbeeld een makelaar noemt die toevallig een NBA-lid in dienst heeft. De regelgeving van de NBA zou dan van toepassing zijn op de werkzaamheden van dit makelaarskantoor. Hij vraagt waarom een makelaarskantoor een NBA-lid in dienst zou nemen. Worden NBA-leden hierdoor niet onpopulair als medewerkers voor advieswerkzaamheden die niet specifiek accountantsgerelateerd zijn? In antwoord op een verzoek van de heer Spil, licht de voorzitter toe dat hij zich verplaatst in de positie van een advieskantoor – bijvoorbeeld een makelaar, of een kantoor dat corporate finance advisering aanbiedt, zoals door de OvRAN als voorbeeld wordt genoemd – en zich afvraagt waarom zo'n kantoor een NBA-lid als medewerker in dienst zou nemen, als dit tot gevolg heeft dat op al de werkzaamheden van het kantoor die lastige NBA-regels van toepassing worden?

De heer Spil licht toe dat het in feite dezelfde afweging van lusten en lasten betreft. Veel bedrijven zijn zich niet bewust van deze consequentie. Sommige ondernemingen zijn zich daar wel van bewust. Zij maken echter graag reclame met het feit dat ze een echte accountant in dienst hebben, een accountant die zich zelfs RA mag noemen. Hij stelt dat dit allemaal facetten zijn van het genoemde 'lusten en lasten'-probleem. Nogmaals, niet alle bedrijven zullen zich realiseren dat wanneer zij een NBA-lid in dienst nemen, vervolgens een hele bulk regelgeving op hen van toepassing is.

De voorzitter informeert of die regelgeving alleen van toepassing is voor zover de werkzaamheden worden verricht onder verantwoordelijkheid van dat NBA-lid.

De heer Spil bevestigt dit. Hij benadrukt echter dat die verantwoordelijkheid wijds is gedefinieerd. Zelfs als je een gratis penningmeester bent bij een kleine buurtclub, dan is dat een professionele dienst. Het is heel zeer uitvoerig gedefinieerd. Teksten zijn zeer 'wijdlopend', je kunt er heel veel betekenissen aan hechten, die heel ver gaan. En die gaan ook vaak ver, als je erop wordt aangesproken.

De voorzitter vraagt of de OvRAN iets kan zeggen over waarom de NBA deze regelgeving zo breed toepasbaar heeft gemaakt, en zich niet heeft beperkt tot de meer traditionele accountantswerkzaamheden.

De heer Spil antwoordt dat dit een hele goede vraag is. Hij stelt dat dit juist de kern van het probleem is. Zij willen dit niet, omdat zij zich dan zouden blootstellen aan andere – betere – concurrentie dan nu. Dat is het antwoord op deze vraag. Want als je je niet hoeft te houden aan een groot deel van de regelgeving, dan bespaar je heel veel kosten. Dat is het grote voordeel. Deze kosten kun je bijvoorbeeld inzetten ten behoeve van een beter of goedkoper product. Hij herhaalt dat je op deze manier heel veel kosten kunt besparen.

De voorzitter kan zich voorstellen dat de NBA nu zou zeggen: 'Het is van belang dat die regels zo breed gedefinieerd zijn, en dat ze van toepassing zijn op zo'n breed spectrum van diensten. Wij willen immers voorkomen dat het vertrouwen in accountants wordt ondermijnd omdat accountants 'flodderwerk' leveren op die aanverwante diensten.'

De heer Spil geeft aan dat dit standaard het antwoord zou zijn. De OvRAN is echter van mening dat het niet nodig is om voor de verschillende productgroepen die NBA-leden leveren dezelfde regelgeving te hanteren – regelgeving die daarom per definitie heel wijds is. Men kan de regelgeving ook toespitsen op de betreffende Kamer of Community. Dit is echter iets wat de NBA absoluut niet wil. Wanneer de NBA zou toegeven dat voor afzonderlijke ledengroepen of afzonderlijke Kamers of Communities eigen regelgeving kan worden vastgesteld, dat is precies waar de OvRAN heen wil. Dan zou het probleem namelijk opgelost zijn, evenals het probleem van concurrentievervalsing. Er wordt dan heel andere regelgeving gemaakt, die in elk geval minder wijdbloeiend is en veel concreter, maar dit biedt mogelijkheden om je te verzetten tegen de concurrentiemacht van grote kantoren.

De heer Spil noemt als voorbeeld zijn eigen situatie. Voor het uitvoeren van activiteiten op het gebied van corporate finance moest hij maar liefst drie mensen in dienst nemen of inhuren, om te kunnen functioneren als NBA-lid. Hij noemt dit ridicuul.

De voorzitter vraagt of dit werd veroorzaakt door de last van alle regelgeving die de NBA oplegt.

De heer Spil bevestigt dit. Hij begrijpt dat het moeilijk is om die regelgeving zodanig aan te passen dat hij precies past in elke situatie. Verbeteringen zijn echter absoluut mogelijk, maar alleen via zelfstandige ledengroepen, Kamers of Communities. De NBA wil dit echter onder geen beding.

De voorzitter geeft aan dat hij zich nu tracht te verplaatsen in de NBA – hij speelt bij wijze van spreken *devil's advocate*. Wanneer iemand de titel registeraccountant of AA mag voeren, dan geeft dit een zeker cachet. Het dient vertrouwen te wekken bij de buitenwereld. Dit vertrouwen wordt ondermijnd wanneer zo'n RA of AA slecht werk aflevert, al zouden het andere diensten betreffen. Wellicht moet men die regels daarom van toepassing verklaren op alle ledengroepen. Zij kunnen zich immers allen RA of AA noemen. Dit zou het betoog van de NBA kunnen zijn. Hij verzoekt de OvRAN naar aanleiding hiervan te reageren.

De heer Spil herhaalt dat men voor elke beroepsgroep binnen de NBA specifieke regelgeving dient te maken. De regelgeving zal dan worden aangepast en minder wijdbloeiend zijn. Wanneer iemand uit de band loopt, dan is het aan de Accountantskamer om te reguleren. Hij wijst op het grote aantal processen dat bij de Accountantskamer wordt gevoerd. De Accountantskamer is bijna overbelast – dankzij of ondanks de huidige regelgeving, dat is hem niet bekend.

Los daarvan is er sprake van een concurrentievervalsing aspect. Dit probeert de OvRAN de ACM duidelijk te maken: dat de NBA en de Big Four er een groot belang bij hebben dat zaken blijven zoals ze nu zijn – iedereen onderhevig aan wijdbloeiende regelgeving, terwijl zij zichzelf daarvan vrijstellen.

De voorzitter noemt artikel 24 van de Mededingingswet, het artikel over misbruik van een economische machtspositie. Het besluit van eind mei vermeldt dat de ACM ook geen overtreding van dit wetsartikel heeft vastgesteld. Daarover stelt de OvRAN in haar bezwaarschrift dat de Big Four – gezien hun marktaandelen – een machtspositie hebben. Hij verzoekt de OvRAN toe te lichten op welke markt de Big Four die machtspositie hebben.

De heer Spil vindt dit een goede vraag, met een ingewikkeld antwoord. De OvRAN kent een aantal onderzoeken. Zij heeft zelf ook een paar onderzoeken verricht. Deze onderzoeken zijn gebaseerd op het totale omzetvolume van de kantoren. De AFM heeft dit ook gedaan en kwam tot dezelfde conclusie. Dit is gebaseerd op het totale omzetvolume. Zo is de markt gedefinieerd. Het betreft de omzet zoals die is geregistreerd door de betreffende kantoren. Het is echter niet mogelijk om de omzet uit te splitsen. Je moet dan namelijk per productgroep de machtspositie bepalen. Dat is feitelijk niet uitvoerbaar. Hiervoor ontbreken de gegevens.

Hij wijst erop dat vaststaat dat de Big Four een machtspositie hebben waar het de wettelijke controle betreft. Dit is momenteel niet aan de orde. Op vele andere gebieden hebben zij echter tevens een machtspositie. Deze machtspositie is moeilijker te definiëren.

De voorzitter wijst op het volgende. Om een overtreding van artikel 24 te kunnen vaststellen, dient men te bepalen of een onderneming een machtspositie heeft op een bepaalde markt. Dit maakt een uitsplitsing in verschillende markten voor verschillende soorten advisering noodzakelijk. Dan moet onderzocht worden welke markten er zijn. Hij verwacht echter dat het voor de OvRAN moeilijk is om in te schatten of de Big Four op die afzonderlijke markten tevens een machtspositie hebben.

De heer Spil antwoordt dat dit onmogelijk is. Dat is ook nooit beoogd. Hij wijst er nogmaals op dat de totale marktaandelen bekend zijn, die zijn vrij goed te vast te stellen. Een dieper gaande uitsplitsing acht hij echter onmogelijk, althans wanneer het de cijfers betreft. Maar gezien het feit dat ze op het totaalvolume al een machtspositie hebben en je zou het marktaandeel in de wettelijke controle eruit lichten – dat zou wel mogelijk zijn, in beide gevallen – dan zou je tot verrassende conclusies komen. De OvRAN heeft dit zelf niet geprobeerd. Hij is echter van mening dat het zeker de moeite waard is. Het aandeel ‘wettelijke controle’ is slechts beperkt op dat geheel, en de rest dekt eigenlijk alle andere activiteiten. Men dient zich te realiseren dat het de marktaandelen betreft van mensen die geregistreerd zijn als NBA-kantoor, waaronder de Big Four. Dit is op zich al een beperking, want daarbij moeten nog tal van ondernemingen die geen NBA-leden in dienst hebben worden opgeteld. Hij herhaalt dat dit niet te doen is.

De voorzitter vraagt of de OvRAN het nu heeft over het marktaandeel van de Big Four gezamenlijk. Hij wijst erop dat het afzonderlijke, zelfstandige ondernemingen zijn. Is de OvRAN van mening dat zij ook individueel – elk op zich – een machtspositie hebben?

De heer Spil weerspreekt dit. Zij hebben gezamenlijk een machtspositie, maar hij kent geen markten waarop een van de Big Four-leden een machtspositie heeft. Hij betwijfelt of dat bestaat.

De voorzitter vat samen dat er volgens de OvRAN dus sprake is van een gezamenlijke machtspositie. In een dergelijke situatie is het echter vaste rechtspraak dat er bepaalde banden moeten zijn tussen de ondernemingen die gezamenlijk die machtspositie hebben. Tevens dient er bijvoorbeeld sprake te zijn van parallel marktgedrag. Hij vraagt of dit volgens de OvRAN het geval is.

De heer Spil bevestigt dit. Dat is duidelijk het geval. Hij meent dat er onderling redelijk wat wordt gecommuniceerd door de bestuursvoorzitters van de Big Four. Soms zijn zij het niet met elkaar eens. Op deze punten zijn zij het echter goed met elkaar eens. Hij meent dat daarover geen twijfel bestaat.

De voorzitter vraagt hoe de OvRAN weet dat dit zo is.

De heer Spil antwoordt dat hij geen bewijzen kan overleggen, maar het gezond verstand wijst daarop. Hij heeft geen taps geplaatst op de telefoons van bestuursleden van de Big Four. Maar het staat wel vast dat er regelmatig contact is over de banden met de NBA. Daarover bestaat geen twijfel. Het enkele feit dat in die vergadering waarin de OvRAN ‘ontplofte’ en het aanwezige bestuur van de NBA ter plekke – via die witte busjes – hun leden opriepen, vormt al evident bewijs dat er sprake is van samenwerking.

De voorzitter vraagt of het de vergadering betreft waarnaar de OvRAN verwijst in de stukken.

De heer Spil bevestigt dit. Dit was evident. Er zijn echter wel meer bewijzen. Bijvoorbeeld het feit dat de heer Spil in de stukken las dat zij zich in de vergadering verbaasden waarom de OvRAN nooit voorstellen heeft ingediend. Dat stond daar en daar moest hij om lachen. Hij licht toe dat stukken die de OvRAN heeft ingediend werden geweigerd, met een formaliteit. Zij zijn niet dus naar de vergadering gestuurd. Hiervan kan hij bewijzen overleggen. Daarna is de regelgeving aangescherpt, waardoor het heel lastig is om stukken tijdig aan te leveren. Hij wijst er bovendien op dat je jezelf voorafgaand moet aanmelden als deelnemer aan de vergadering. Daardoor weet het bestuur heel goed uit welke hoek de wind gaat waaien. Hij vraagt of de hoorcommissie zich kan voorstellen hoe dat is. Stel dat zij – bijvoorbeeld bij de nieuwste politieke partij – voorafgaand moeten aangeven of zij willen stemmen? Bij de NBA is dit wel zo. De NBA weet dan precies uit welke hoek de wind zal waaien. Zo kan zij bepalen: ‘Hoeveel mensen hebben we nodig? Opcommanderen!’ Hij weet vrijwel zeker dat het op deze manier verloopt. Het spijt hem dat de OvRAN hiervoor geen bewijs kan leveren.

De voorzitter geeft aan dat het betoog van de OvRAN de hoorcommissie duidelijk is. Hij deelt mede dat de hoorcommissie geen vragen meer heeft. Hij vraagt de heer Spil of hij nog laatste punten wil maken.

De heer Spil geeft aan dat OvRAN benieuwd is naar de eindconclusie van de ACM.

Hij verwijst naar de laatste mededeling in het overleg dat heeft plaatsgevonden tussen de medewerker van de ACM en de NBA. De NBA geeft hier aan dat zij niet voornemens is om andere regelgeving te maken dan uniforme regelgeving voor iedereen. De OvRAN hoopt dat de eindconclusie van de ACM zal zijn, dat dit de kern van het concurrentieprobleem vormt. De NBA moet juist toestaan dat afzonderlijke ledengroepen afzonderlijke regelgeving bepalen, onder toezicht van de Accountantskamer. Daarmee zal een belangrijk deel van de pijn verdwenen zijn. De ACM zal zelf bepalen of zij dit wil. Zo niet, dan verwacht de OvRAN de ACM opnieuw te zullen ontmoeten in Rotterdam.

Hij benadrukt dat dit niet de wens van de OvRAN is. De zaak is redelijk duidelijk. Er is sprake van concurrentievervalsing. Wellicht is er op sommige markten nog enige concurrentie over, maar hij zal zich er niet op vastpinnen dat er dus voldoende concurrentie over is. Op essentiële markten is de concurrentie uitgeschakeld, want de titel 'accountant' wordt in Nederland nog hoog gewaardeerd.

De voorzitter dankt de OvRAN voor haar toelichting. De OvRAN zal zo spoedig mogelijk – over enkele weken – het verslag van deze hoorzitting ontvangen.

Hij deelt mede dat de hoorcommissie een besluit op bezwaar zal voorbereiden. Er wordt naar gestreefd dat het besluit nog in september gereed is. De hoorcommissie kan dit echter niet beloven.

Tot slot een meer praktisch punt. Hij memoreert dat de ACM het besluit van 26 mei zowel per post als digitaal naar de OvRAN heeft verstuurd. Het per post verzonden besluit bleek echter onbestelbaar te zijn.

De heer Spil deelt mede dat het besluit op bezwaar moet worden verzonden naar Leopoldhove 55 te Zoetermeer.

Mevrouw Van Vliet wijst erop dat het vorige besluit ook is verzonden naar dit adres.

De voorzitter memoreert dat de OvRAN het besluit ook digitaal zal ontvangen.

De heer Spil zal nogmaals – per e-mail – het juiste postadres doorgeven aan de hoorcommissie.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de hoorzitting.